

รายงานการเข้าร่วมโครงการเอพีโอ

รหัสโครงการ 24-CP-29-GE-WSP-A

Workshop on the Regulatory Sandbox Mechanism for Productivity Policies REPORT

ระหว่างวันที่ 17 - 19 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2567
ในรูปแบบ Virtual Session

จัดทำโดย

นางสาวชิวานันท์ เกาทัณฑ์

ตำแหน่ง นักวิชาการสาธารณสุข ระดับ ปฏิบัติการ
สังกัด สำนักความรอบรู้สุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต

รายงานการเข้าร่วมโครงการเอพีโอ

รหัสโครงการ 24-CP-29-GE-WSP-A

ชื่อโครงการ

Workshop on the Regulatory Sandbox
Mechanism for Productivity Policies

ระหว่างวันที่ 17 – 19 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2567

ในรูปแบบ Virtual Session

จัดทำโดย

นางสาวชีวานันท์ เกาทัณฑ์

ตำแหน่ง นักวิชาการสาธารณสุข ระดับ ปฏิบัติการ

สังกัด สำนักความร่วมมือสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต

วันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2567

อ่าร้บบ

ในยุคปัจจุบัน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆ ได้เข้ามาเปลี่ยนแปลงรูปแบบวิถีชีวิต รวมถึงรูปแบบการดำเนินธุรกิจและเศรษฐกิจทั่วโลกอย่างรวดเร็ว การพัฒนาของเทคโนโลยีทางการเงิน (FinTech) เทคโนโลยีดิจิทัล ในหลากหลายอุตสาหกรรมสร้างความจำเป็นให้นานาประเทศต้องปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์หรือกฎระเบียบเพื่อรองรับนวัตกรรมเหล่านี้ อย่างไรก็ตามการกำหนดกฎระเบียบที่เคร่งครัดอาจขัดขวางการพัฒนาและการนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ จึงเป็นสาเหตุให้หลายประเทศได้ริเริ่มการใช้กลไก Regulatory Sandbox ซึ่งอนุญาตให้องค์กรหรือภาคธุรกิจสามารถทดลองนวัตกรรมใหม่ๆ ภายใต้กรอบการกำกับดูแลที่ยืดหยุ่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและเปิดโอกาสให้ภาคธุรกิจสามารถปรับตัวและสร้างความแข็งแกร่งในการแข่งขันทางเศรษฐกิจได้ดียิ่งขึ้น

เมื่อเรามองย้อนกลับมาที่ประเทศไทย จะพบว่าประเทศไทยเองก็เผชิญกับความท้าทายด้านผลิตภาพหรือการเพิ่มผลผลิต (Productivity) ในแง่ของการสร้างสรรค์เทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆ ในขณะที่หลายภาคส่วนทางเศรษฐกิจมีการปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีใหม่ การมีอยู่ของกฎระเบียบที่ล้าหลังอาจเป็นอุปสรรคสำคัญในการสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจ ดังนั้นการใช้ Regulatory Sandbox มีบทบาทสำคัญในภาคการเงิน การธนาคาร และการพัฒนาระบบเศรษฐกิจดิจิทัล เนื่องจากผู้ผลิตสามารถทดสอบนวัตกรรมในสภาพแวดล้อมที่ควบคุมได้และลดความเสี่ยงด้านการลงทุนและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชนในวงกว้าง นอกจากนี้ยังสามารถนำกลไก Regulatory Sandbox ไปขยายผลยังสาขาอื่น เช่น การขนส่ง พลังงาน ภาคการเกษตร ภาคการศึกษา รวมถึงภาคสาธารณสุข ที่สามารถใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ มาช่วยปรับปรุงระบบบริการได้ ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการเข้าถึงบริการที่มีประสิทธิภาพ และการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจจะช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชน ทำให้ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลกได้

ท้ายที่สุดนี้ ขอขอบคุณองค์การเพิ่มผลผลิตแห่งเอเชีย (APO) ที่ได้จัดโครงการอบรมในหัวข้อ “Workshop on the Regulatory Sandbox Mechanism for Productivity Policies” ครั้งนี้ขึ้นมาเพื่อสนับสนุนและจัดพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์ให้กับผู้เข้าร่วมโครงการที่มีภูมิหลังที่หลากหลาย ถือเป็นโอกาสอันดีที่ตัวแทนจากประเทศสมาชิกของ APO และผู้แทนจากประเทศไทยได้ร่วมเรียนรู้และพัฒนาความสามารถในการนำกลไก Regulatory Sandbox มาประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างนโยบายการเพิ่มผลิตภาพในหลากหลายสาขาที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมต่อไป

ผู้เขียน

ชิวานันท์ เกาทัณฑ์

นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

18 กันยายน 2567

เนื้อหา/องค์ความรู้จากการเข้าร่วมโครงการ

1.1 ที่มาและวัตถุประสงค์ของโครงการ

โครงการ “Workshop on the Regulatory Sandbox Mechanism for Productivity Policies” มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้ทำความเข้าใจกับกลไก Sandbox ในบริบทของการทดลองด้านกฎระเบียบ และการพัฒนาแนวทางการกำกับดูแลที่ยืดหยุ่น รวมถึงเรียนรู้กรณีศึกษาของ Regulatory Sandbox เพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมและการกำหนดนโยบายที่มีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นบทบาทการใช้กลไกดังกล่าวในการส่งเสริมและปรับปรุงนโยบายที่เน้นการเพิ่มผลผลิต (Productivity) ภายใต้เงื่อนไขทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในประเทศ รวมถึงการพัฒนาข้อเสนอให้เกิดการนำนวัตกรรมไปใช้ได้ในพื้นที่จริง (Real-world setting) เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชากรในทุกระดับ

หน่วยงานที่ดำเนินการ

สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (Malaysia Productivity Corporation) และ สำนักเลขาธิการ APO (APO Secretariat)

คุณสมบัติของผู้เข้าร่วม

ข้าราชการ นักวิเคราะห์นโยบาย และตัวแทนจากสถาบันที่เกี่ยวข้องกับนโยบายด้านผลิตภาพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาวัตกรรมและนโยบายเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ

ที่มาของโครงการ

Regulatory Sandbox

ถือเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมนวัตกรรมในเศรษฐกิจดิจิทัล โดย กลไก Regulatory Sandbox เป็นรูปแบบเฉพาะของสนามทดลองผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ๆ ในระบบจรรยาบรรณมีภาครัฐกำกับภายใต้การผ่อนปรนทางข้อปฏิบัติและระเบียบบางประการที่ล่าช้า ที่อนุญาตให้รัฐสร้างระบบ แนวทางหรือกฎระเบียบเฉพาะสำหรับผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ โดยเปิดโอกาสให้มีการทดลองใช้ในทางปฏิบัติภายใต้ข้อจำกัดที่กำหนดไว้ กลไกเหล่านี้ได้ถูกนำไปใช้ในประเทศสมาชิก APO ได้แก่ ใต้หวัน, ฟิจิ, อินเดีย, อินโดนีเซีย, มาเลเซีย, ญี่ปุ่น, เกาหลีใต้, ฟิลิปปินส์, สิงคโปร์, ศรีลังกา, ไทย, ตุรกี และเวียดนาม เพื่อส่งเสริมการพัฒนาวัตกรรมทางดิจิทัลและอุตสาหกรรมทางการเงิน (FinTech)

การนำกลไก Regulatory Sandbox ไปใช้ในทางปฏิบัติได้แสดงให้เห็นถึงผลกระทบในเชิงบวก เช่น การเข้าถึงแหล่งทุนที่เพิ่มขึ้น อัตราการอยู่รอดของธุรกิจดีขึ้น และการจดสิทธิบัตรที่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามการนำกลไกเหล่านี้มาใช้จำเป็นต้องมีการจัดการที่เหมาะสม มีการสนับสนุนทางกฎหมาย และมีกลไกการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ และควรมีการใช้แนวทางที่หลากหลายในการทดลองด้านกฎระเบียบ เช่น การออกกฎระเบียบสำหรับประเด็นเฉพาะ การสร้างต้นแบบของเทคโนโลยีนวัตกรรม และการสร้างกลไกสากลสำหรับการทดลองในสภาพแวดล้อมจริง ดังนั้น **การเรียนรู้และทำความเข้าใจในกลไกดังกล่าวจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญและเป็นต่อการจุดประกายทางความคิดและการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อเพิ่มผลผลิตในภาคส่วนต่างๆ ของประเทศ**

ความสำคัญ

องค์การเพิ่มผลผลิตแห่งเอเชีย (APO) ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการสนับสนุนการสร้างสภาพแวดล้อมทางกฎระเบียบในประเทศสมาชิก เพื่อกระตุ้นการพัฒนานวัตกรรม การเติบโตทางธุรกิจ และการเพิ่มผลผลิต โดยเปิดโอกาสให้มีการทดลองขนาดเล็ก (smaller scale) กลไกนี้ช่วยให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ช่วยระบุกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพ และช่วยลดความเสี่ยง นอกจากนี้สภาพแวดล้อมด้านกฎระเบียบ ที่เอื้ออำนวยยังช่วยกระตุ้นพลวัตทางเศรษฐกิจและการสร้างนวัตกรรม ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการปรับปรุงผลผลิตอย่างยั่งยืนในหลากหลายภาคส่วน

Topic ที่น่าสนใจ

หลักการและแนวคิดเบื้องต้นของ Regulatory Sandbox; ถอดบทเรียนกรณีศึกษา การดำเนินการ Regulatory Sandbox ที่ประสบความสำเร็จ; การออกแบบกรอบ การดำเนินงานของ Regulatory Sandbox; ข้อพิจารณาทางกฎหมายและกฎระเบียบ ในการนำ Sandbox มาใช้; นโยบายสำหรับการทดลองใช้ Regulatory Sandbox; และ การพัฒนาข้อเสนอสำหรับ Sandbox พร้อมการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ

ผลลัพธ์ที่คาดหวัง

เพิ่มความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกและการทดลองนวัตกรรมผ่าน Regulatory Sandbox และให้ผู้เข้าร่วมฯ มีความสามารถในการออกแบบและนำกลไกเหล่านี้ไปใช้เพื่อเสริมสร้างนโยบายด้านการเพิ่มผลผลิตในประเทศสมาชิกของ APO

1.2 เนื้อหา/องค์ความรู้ที่ได้จากกิจกรรมต่างๆ

โครงการอบรมนี้จัดขึ้นในรูปแบบออนไลน์ (Virtual session) ผ่านระบบ Zoom meeting ระหว่างวันที่ 17 – 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2567 โดยรูปแบบกิจกรรมจะเน้นการบรรยายให้ความรู้ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างประเทศสมาชิก และกิจกรรมกลุ่มในช่วงท้ายของการจัดกิจกรรม โดยเนื้อหาสำคัญจากการบรรยายแบ่งเป็น 9 หัวข้อ (9-session) ดังนี้

Session 1: Introduction to Regulatory Sandbox Mechanism for Productivity Policies

Session 2: Case Studies of Successful Regulatory Sandbox Implementation I – The Micro-Operating Mechanism of the Project-type Regulatory Sandbox by Implementation Process in Korea

Session 3: Case Study of Regulatory Sandbox Implementation in the FinTech Sector

Session 4: The Alternatives to improve the Institutional Effectiveness of Regional Innovation-type Regulatory Sandbox focused on Smart City and Regulatory Free Zone in Korea

Session 5: The Diagnosis of Regulatory Sandbox Policies in Global Countries

Session 6: Legal and Regulatory Consideration in Sandbox Adoption

Session 7: Policies for Regulatory Sandbox Experiments

Session 8: Recap and Discussions

Session 9: Issues of Regulatory Flexibility and Innovation

หัวข้อที่ 1	การบรรยาย เรื่อง บทนำสู่กลไก Regulatory Sandbox เพื่อเสริมสร้างนโยบายเพิ่มผลผลิต (Introduction to Regulatory Sandbox Mechanism for Productivity Policies)
	วิทยากร: Dr. Pornchai Wisuttisak อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประเทศไทย

สาระสำคัญจากการบรรยาย ดังนี้

ผลิตภาพ (Productivity) หมายถึง อัตราส่วนระหว่างปริมาณผลผลิต (output volume) และปริมาณปัจจัยการผลิต (volume of input) เช่น แรงงานและทุน การใช้ปัจจัยเหล่านี้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นหัวใจสำคัญในการชี้วัดการเติบโตทางเศรษฐกิจและใช้ประเมินความสามารถในการแข่งขันภายในประเทศและเวทีนานาชาติ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างกฎระเบียบ (Regulation) และผลิตภาพ (Productivity) กฎระเบียบสามารถส่งผลกระทบต่อผลิตภาพได้ โดย **อุตสาหกรรมที่มีกฎระเบียบเข้มงวดหรือถูกกำกับมากเกินไปมีแนวโน้มที่จะมีผลิตภาพต่ำหรือผลผลิตลดลง** จากข้อจำกัดในการทดลองนวัตกรรมและการดำเนินธุรกิจ ข้อมูลจากการวิจัยพบว่า การลดความเข้มงวดของกฎระเบียบ สามารถช่วยเพิ่มผลิตภาพในหลายอุตสาหกรรม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่ว่า การเปิดโอกาสให้นวัตกรรมสามารถเติบโตได้โดยไม่มีข้อจำกัดทางกฎระเบียบมากเกินไปจะช่วยให้เกิดการพัฒนามีประสิทธิภาพ

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับกฎระเบียบและเศรษฐกิจ (Theories of Regulation and Economy) มี 3 ทฤษฎีหลัก ได้แก่ **1) ทฤษฎีประโยชน์สาธารณะ (Public Interest Theory) หรือที่เรียกว่า “Helping hand theory”** ที่มุ่งเน้นให้รัฐเข้ามากำกับดูแลเพื่อป้องกันผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์แก่ประชาชน เช่น การควบคุมราคาในตลาดเพื่อป้องกันการขึ้นราคาจากการผูกขาด **2) ทฤษฎีการยึดกุม (Capture Theory)** กล่าวว่ากฎระเบียบควรถูกสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ของประชาชน แต่ในความเป็นจริงกระบวนการทางการเมืองนั้น มักจะมีแรงกดดันและอิทธิพลต่างๆ ที่ทำให้ผลลัพธ์ไม่สามารถคาดเดาได้ บางครั้งก็เอื้อผลประโยชน์ให้กับกลุ่มคนที่มีอำนาจหรือกลุ่มผลประโยชน์พิเศษแทนการคำนึงถึงผลประโยชน์ของสาธารณะ **3) Special Interest Theory** เน้นการเจรจาและการแข่งขันจากกลุ่มผลประโยชน์หลากหลายเพื่อมีอิทธิพลต่อการกำหนดกฎระเบียบ

3. กรอบการกำกับดูแลทางด้านกฎระเบียบและความสะดวกในการดำเนินทางธุรกิจ การกำกับดูแลมีบทบาทสำคัญในความสามารถในการดำเนินธุรกิจ เช่น การออกใบอนุญาตเพื่อดำเนินการทางธุรกิจหรือเปิดบริษัท การเก็บภาษี กฎหมายแรงงาน วิชาสำหรับการส่งออกหรือ กลุ่ม Digital nomad ฯลฯ หากกฎระเบียบมีความเข้มงวดเกินไปจะทำให้ธุรกิจไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรปรับเปลี่ยนให้เอื้อต่อการพัฒนาผลิตภาพมากขึ้น โดยแนวทางที่มีความยืดหยุ่นจะช่วยให้การดำเนินธุรกิจง่ายขึ้นด้วย

4. ทำไมต้องมี Regulatory Sandbox (Why Sandbox?) Regulatory Sandbox คือ **กลไกที่อนุญาตให้ภาคธุรกิจหรือนักพัฒนาในสาขาต่างๆ สามารถทดลองผลิตภัณฑ์ นวัตกรรม หรือบริการใหม่ภายใต้กฎระเบียบหรือกฎหมายเฉพาะในลักษณะที่ยืดหยุ่น** โดยมีเป้าหมายเพื่อเปิดโอกาสให้นวัตกรรมใหม่สามารถทดลองใช้ได้จริงภายใต้การกำกับดูแลที่น้อยลง กลไกนี้ช่วยให้หน่วยงานสามารถทดลองนวัตกรรมในขนาดเล็ก ลดความเสี่ยงในการนำเสนอเทคโนโลยีใหม่ๆ และเรียนรู้ได้รวดเร็ว และยังช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นในการกำกับดูแลทำให้สามารถปรับปรุงกฎระเบียบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะกระตุ้นให้เกิดพลวัตทางธุรกิจและนวัตกรรมดิจิทัลภายในประเทศ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคืออุตสาหกรรมทางการเงิน (FinTech) ที่เป็นภาคส่วนที่มีความเสี่ยงสูงที่สามารถสร้างผลกระทบต่อคนในวงกว้าง

การนำไปประยุกต์ใช้กับบริบทของประเทศไทย กลไก Regulatory Sandbox สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้หลายภาคส่วน เช่น FinTech ซึ่งเป็นสาขาที่กำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตามในอุตสาหกรรมอื่นเริ่มมีความตื่นตัวที่จะนำกลไกนี้ไปใช้ ในภาคการศึกษาและสาธารณสุขเอง สามารถใช้เพื่อทดลองเทคโนโลยีการเรียนการสอนหรือการดูแลสุขภาพแบบดิจิทัลได้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการและขยายโอกาสในการเข้าถึงบริการให้กับประชาชนกลุ่มเปราะบางหรือที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล เนื่องจาก Regulatory Sandbox จะช่วยให้ธุรกิจขนาดเล็กและสตาร์ทอัพสามารถทดลองนวัตกรรมใหม่ๆ โดยไม่ต้องเผชิญกับข้อกำหนดทางกฎหมายที่เข้มงวด จะส่งผลให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการเข้าถึงบริการที่มีประสิทธิภาพ เช่น การเข้าถึงบริการทางการเงิน การดูแลสุขภาพที่ทันสมัย และเทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ๆ ที่ถูกพัฒนาและปรับใช้ผ่านกลไก Sandbox

หัวข้อที่ 2	การบรรยาย เรื่อง กลไกการดำเนินงานระดับจุลภาคของโครงการ Regulatory Sandbox ตามกระบวนการดำเนินงานในประเทศเกาหลีใต้ (The Micro-Operating Mechanism of the Project-type Regulatory Sandbox by Implementation Process in Korea)
	วิทยากร: Dr. HaeOk Choi นักวิจัยจาก Office of Innovation Law & Institutional Research ประเทศเกาหลีใต้

สาระสำคัญจากการบรรยาย ดังนี้

1. ผลสำเร็จของการดำเนินงาน Regulatory Sandbox ในเกาหลีใต้

- เกาหลีใต้ได้นำกลไกนี้มาใช้ในหลากหลายภาคส่วน เช่น การเงิน (Fintech), การสื่อสาร และ การพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart Cities) โดยมีกฎหมายและโครงสร้างการกำกับดูแลที่สนับสนุนอย่างชัดเจน
- ผลลัพธ์ที่สำคัญจากกลไกนี้ได้แก่ การลงทุนกว่า 18 ล้านล้านวอน การสร้างรายได้กว่า 600 พันล้านวอน และการสร้างงานถึง 14,000 ตำแหน่ง และยังช่วยเปิดทางให้กับอุตสาหกรรมใหม่ ๆ
- การทดลองใน Sandbox ช่วยส่งเสริมให้เกิดการทดสอบและการค้าผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ โดยได้รับการยกเว้นทางกฎระเบียบชั่วคราว

2. ขั้นตอนการดำเนินการตามกลไก Regulatory Sandbox 5 ขั้นตอน

- 1) **การสมัครและการยื่นเอกสาร (Apply for documents)** เน้นการจัดระเบียบการทำงานที่มีประสิทธิภาพและง่ายต่อการเข้าถึง โดยมีกระบวนการยื่นเอกสารที่ชัดเจน (efficient workflows)
- 2) **การตรวจสอบและอนุมัติเอกสาร (Documentation review and approval)** เน้นมาตรฐานขั้นตอนที่เหมาะสมและการพิจารณาการทดลองใช้ที่ได้รับอนุญาตแบบชั่วคราว (reasonable procedures standard)
- 3) **การเข้าสู่ตลาด (Market Entry)** เน้นการจัดการความเสี่ยงและการสนับสนุนด้านกฎหมาย เช่น การประกันภัยและการลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับผู้รับผลิตภัณฑ์อย่างเหมาะสม (risk management)
- 4) **การปรับปรุงกฎหมาย (Law Revision)** เน้นการสนับสนุนการปรับปรุงกฎหมายในระดับกระทรวงเพื่อให้รองรับนวัตกรรมใหม่ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง (legislative support)
- 5) **การติดตามและสนับสนุนหลังการทดลอง (Post Management)** เน้นการสนับสนุนหลังการทดลอง เป็นการสนับสนุนเพิ่มเติมเพื่อเปิดตัวเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในตลาด รวมถึงขยายผลไปสู่ตลาดต่างประเทศ (After-sales support)

3. ประเด็นที่น่าสนใจและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- **การบริหารความเสี่ยง** มีความจำเป็นต้องกำหนดผู้รับผิดชอบในกรณีที่เกิดปัญหาทางด้านความปลอดภัย เช่น การใช้ระบบประกันภัยสาธารณะเพื่อแบ่งเบาภาระความเสี่ยง และความไม่แน่นอนเกี่ยวกับขั้นตอนการทดลองในกรอบ Sandbox ควรกำหนดแนวทางจัดการความเสี่ยงทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการทดลอง
- **การจัดการกฎหมาย** ควรมีระบบสนับสนุนการแก้ไขกฎหมายอย่างบูรณาการ เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถตอบสนองต่อการนำนวัตกรรมเข้าสู่ตลาดได้อย่างรวดเร็วและปลอดภัย
- **การสนับสนุนหลังการทดลอง** ควรมีการสนับสนุนในด้านการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ และการเชื่อมโยงกับแหล่งทุน เช่น การสนับสนุนจากธุรกิจเงินร่วมลงทุน (Venture Capital [VC]) รวมถึงการสร้างความร่วมมือกับประเทศอื่น ๆ และเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมการกำกับดูแลระหว่างประเทศ

หัวข้อที่ 3	การบรรยาย เรื่อง กรณีศึกษาการใช้ Regulatory Sandbox ในอุตสาหกรรมการเงิน FinTech ประเทศอินโดนีเซีย (Case Study of Regulatory Sandbox Implementation in the FinTech Sector, Indonesia)
	วิทยากร: Anton Rizki จาก Center for Indonesian Policy Studies ประเทศอินโดนีเซีย

สาระสำคัญจากการบรรยาย ดังนี้

1. ภาพรวมของตลาด Fintech ในอินโดนีเซีย

- การเติบโตของอุตสาหกรรม Fintech ช่วงปี ค.ศ. 2015-2021 ในอินโดนีเซียเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีอัตราการเติบโตถึงร้อยละ 78 โดยเน้นไปที่บริการการชำระเงินแบบดิจิทัลและการปล่อยกู้สินเชื่อระหว่างบุคคลแบบ Peer-to-Peer (P2P Lending) คิดเป็นสัดส่วน ร้อยละ 75 ของระบบนิเวศ Fintech ทั้งหมด
- ในด้านการกำกับดูแล มีหน่วยงานหลัก 2 หน่วยงานที่ดูแลการดำเนินงานของ Fintech ได้แก่ ธนาคารกลางอินโดนีเซีย (Bank Indonesia) ที่รับผิดชอบการชำระเงิน และ หน่วยงานกำกับดูแลด้านบริการทางการเงิน OJK (Otoritas Jasa Keuangan) ที่รับผิดชอบการให้บริการทางการเงิน รวมถึงนวัตกรรมทางการเงินดิจิทัล (digital financial innovation [DFI]) และการระดมทุนผ่าน Equity Crowdfunding (การระดมทุนโดยการเสนอหุ้นแลกกับเงินทุนจากนักลงทุน)

2. ความสำคัญของ Regulatory Sandbox ต่อธุรกิจการเงิน เนื่องจาก Regulatory Sandbox เป็นกลไกที่ช่วยให้ภาคธุรกิจหรือบริษัท สามารถทดสอบนวัตกรรมใหม่ๆ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีกฎระเบียบยืดหยุ่น จึงจำเป็นอย่างยิ่งในอุตสาหกรรม FinTech ที่มีความเสี่ยงด้านการปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลและความปลอดภัยของผู้บริโภค รวมไปถึงมักมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากปัจจัยภายนอก และเป็นนวัตกรรมที่ท้าทายกฎระเบียบเดิม กลไก Sandbox จะช่วยให้เกิดการทดลองปรับปรุงกฎระเบียบให้เหมาะสมกับนวัตกรรมใหม่ และยังคงเวลาในการเข้าสู่ตลาด เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ และบริการทางการเงินของประชากรในประเทศ

3. ความท้าทายในโลก Regulatory Sandbox ในอินโดนีเซีย

- ความไม่เท่าเทียมกันของผู้ประกอบการ ทำให้เกิด **“สนามแข่งขันที่ไม่เท่าเทียม”** ข้อกำหนดในการป้องกันความเสี่ยงเพิ่มเติมทำให้บริษัทขนาดเล็กมีความเสี่ยงและมีข้อเสียเปรียบในการแข่งขันเมื่อเทียบกับบริษัทใหญ่ รวมไปถึงบริษัทขนาดเล็กมักประสบปัญหาในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและเผชิญกับข้อกำหนดที่แตกต่างกันเมื่อเทียบกับบริษัทใหญ่
- การขาดการกำหนดเป้าหมายหรือแนวทางที่ชัดเจนในการประเมินความสำเร็จของโครงการภายใต้ Sandbox ส่งผลให้สถานะของบริษัทที่ผ่านการทดลองไม่มีความชัดเจน และบริษัทที่ผ่านการทดลองใน Sandbox มักไม่ทราบขั้นตอนการออกจาก Sandbox อย่างชัดเจน และบางครั้งยังไม่ได้รับใบอนุญาตในการดำเนินงาน
- **ทรัพยากรที่ไม่เพียงพอ** หน่วยงานกำกับดูแลขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางเทคนิค และทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุนการดำเนินงานใน Sandbox ส่งผลต่อการประสิทธิภาพในการประเมินนวัตกรรม

4. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- **การกำหนดเป้าหมายของ Sandbox** หน่วยงานกำกับดูแล เช่น OJK ควรสร้างเกณฑ์ที่ชัดเจนในการประเมินและติดตามการดำเนินงานของโมเดลธุรกิจที่สร้างนวัตกรรมใหม่ รวมถึงการกำหนดเป้าหมายในเรื่องความสำเร็จของการทดลองใน Sandbox และกระบวนการสำหรับการออกจาก Sandbox ให้ชัดเจน จะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถวัดผลลัพธ์ได้ชัดเจนและสร้างความเชื่อมั่นในระบบมากขึ้น
- **การสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ** ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่กำกับดูแลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น AFTECH ซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับดูแลตนเอง (SRO) ควรถูกขยายเพื่อตรวจสอบความเสี่ยงและจัดทำมาตรการทางเทคนิคสำหรับนวัตกรรมในภาคการเงินดิจิทัล
- **การจัดสรรทรัพยากรเพียงพอ** โดยการส่งเสริมการศึกษาและการจัดหาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการประเมินเทคโนโลยีใหม่ๆ รวมถึงควรมีกลไกในการสนับสนุนบริษัทขนาดเล็กที่เข้าร่วม Sandbox เช่น การเข้าถึงทุนสนับสนุน การจัดหาผู้เชี่ยวชาญ และการลดข้อกำหนดที่เป็นอุปสรรคในการแข่งขันกับบริษัทใหญ่

หัวข้อที่ 4	การบรรยาย เรื่อง ทางเลือกในการเพิ่มประสิทธิภาพของ Regulatory Sandbox สำหรับนวัตกรรมระดับภูมิภาค โดยเน้นการศึกษาเมืองอัจฉริยะและเขตปลอดกฎระเบียบในเกาหลีใต้ (The Alternatives to improve the Institutional Effectiveness of Regional Innovation-type Regulatory Sandbox focused on Smart City and Regulatory Free Zone in Korea)
	วิทยากร: Dr. HaeOk Choi นักวิจัยจาก Office of Innovation Law & Institutional Research ประเทศเกาหลีใต้

ในการบรรยายนี้จะเน้นการวิเคราะห์และเสนอแนวทางเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของ Regulatory Sandbox ที่เน้นนวัตกรรมระดับภูมิภาคในเกาหลีใต้ โดยเฉพาะใน **เมืองอัจฉริยะ (Smart City)** และ **เขตปลอดกฎระเบียบ (Regulatory Free Zones)** สาระสำคัญจากการบรรยาย ดังนี้

1. พื้นฐานและความสำคัญของการวิจัย โครงการนี้มุ่งเน้นวิเคราะห์ระบบ Regulatory Sandbox ที่พัฒนาในระดับภูมิภาค โดยมุ่งเน้นไปที่ Smart City และ Regulatory Free Zone โดยมีจุดเริ่มต้นจากการที่รัฐบาลสนับสนุนการสร้าง Regulatory Sandbox แต่ขาดขาดการสนับสนุนด้านนโยบายและการจัดการอย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดความท้าทายในการขยายตัวของโครงการในระดับภูมิภาค ทำให้การดำเนินงานเป็นไปได้ยากและไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ

2. การวิเคราะห์ระบบ Sandbox สำหรับการพัฒนานวัตกรรมในระดับภูมิภาค ถูกแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนหลัก ได้แก่

1) **การยื่นเอกสาร** มีความจำเป็นต้องปรับปรุงกระบวนการยื่นเอกสารให้มีความโปร่งใสมากขึ้น และมีการตรวจสอบความปลอดภัยที่เข้มงวด

2) **การตรวจสอบและอนุมัติเอกสาร** มีกลไกการเพิ่มผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิคเข้ามาในกระบวนการตรวจสอบเพื่อให้การพิจารณามีความรอบคอบและเหมาะสมกับขนาดของโครงการ

3) **การเข้าสู่ตลาด** พบปัญหาความไม่เพียงพอของกลยุทธ์ส่งเสริมการตลาดและการสนับสนุนบริษัทหลังการทดลอง ทำให้หลายบริษัทขาดแผนการออกจาก Sandbox ที่ชัดเจน

4) **การปรับปรุงกฎหมาย** ควรมีการสนับสนุนด้านกฎหมายอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในเรื่องการตรวจสอบความปลอดภัยก่อนการดำเนินการทดลอง

5) **การติดตามผลหลังการทดลอง** มีความจำเป็นในการสร้างระบบติดตามผลและการสร้างระบบนิเวศนวัตกรรมในภูมิภาคหลังจากการทดสอบเสร็จสิ้น

3. ปัญหา ความท้าทาย และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- หลายโครงการที่ดำเนินการใน Sandbox มักประสบปัญหาทางกฎหมายและความไม่แน่นอนในการปฏิบัติ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงกฎหมายและระบบรองรับเพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการ
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดเตรียมแผนการสนับสนุนการตรวจสอบด้านความปลอดภัยที่มีข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีความจำเป็นต้องสร้างการสนับสนุนการตรวจสอบความปลอดภัยในการทดสอบนวัตกรรมใน Sandbox โดยเฉพาะการเพิ่มผู้เชี่ยวชาญและหน่วยงานตรวจสอบภายนอก เพื่อยกระดับการประเมินความปลอดภัยให้ครอบคลุมและน่าเชื่อถือ
- การบริหาร Sandbox ในระดับภูมิภาคยังขาดการเชื่อมโยงกับระบบนวัตกรรมท้องถิ่น ซึ่งจำเป็นต้องมีการสร้างแรงจูงใจให้บริษัทที่เข้าร่วมโครงการยังคงอยู่ในภูมิกษณนั้น
- หน่วยงานท้องถิ่นและบริษัทที่เข้าร่วมโครงการ Sandbox ควรได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถดำเนินโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีแผนการจัดการหลังการทดสอบ (Post Management) ที่ช่วยส่งเสริมนวัตกรรมในระดับภูมิภาคและการพัฒนาอุปกรณ์โครงสร้างพื้นฐานในท้องถิ่น
- การจัดทำโครงสร้างการดำเนินงานที่ชัดเจนสำหรับการบริหารโครงการ Sandbox ในระดับภูมิภาค ตั้งแต่การยื่นขอเอกสาร การทบทวนเอกสาร การเริ่มต้นโครงการทดลอง จนถึงการบริหารหลังออกจากโครงการ

หัวข้อที่ 5	การบรรยาย เรื่อง การวิเคราะห์นโยบาย Regulatory Sandbox ในระดับโลก (The Diagnosis of Regulatory Sandbox Policies in Global Countries)
	วิทยากร: Dr. HaeOk Choi นักวิจัยจาก Office of Innovation Law & Institutional Research ประเทศเกาหลีใต้

สาระสำคัญจากการบรรยาย ดังนี้

1. ภูมิหลังของนวัตกรรมด้านกฎระเบียบ (Regulatory Innovation)

- การปฏิรูปกฎระเบียบมีความจำเป็นเพื่อลดการขัดขวางการเติบโตทางเศรษฐกิจและส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมใหม่
- เกาหลีใต้มีการปรับเปลี่ยนจากระบบที่เน้นการอนุญาตก่อนแล้วจึงควบคุม (priority permit post-regulation) ไปสู่แนวทางแบบ comprehensive negative regulation ซึ่งเป็นแนวคิดการกำกับดูแลที่เน้นการเปิดกว้างให้นวัตกรรมและธุรกิจสามารถ

ดำเนินการได้อย่างอิสระ ยกเว้นกรณีที่ถูกกฎหมายหรือข้อบังคับระบุห้ามไว้อย่างชัดเจน ซึ่งต่างจากรูปแบบการกำกับดูแลทั่วไปที่ต้องรอให้มีการขออนุญาตล่วงหน้า (pre-approval) ก่อนจะดำเนินการใด ๆ ซึ่งช่วยใหเกิดความยืดหยุ่นในการส่งเสริมนวัตกรรม และช่วยให้เศรษฐกิจเติบโตเร็วขึ้น เนื่องจากธุรกิจสามารถริเริ่มและนำนวัตกรรมใหม่ออกสู่ตลาดได้เร็วกว่าเดิม

2. การนำระบบ Regulatory Sandbox ไปใช้ในประเทศต่าง ๆ เช่น สหราชอาณาจักร สิงคโปร์ ญี่ปุ่น และจีน แสดงให้เห็นถึงการปรับแต่งนโยบายและการสร้างระบบสนับสนุนที่ยืดหยุ่นตามบริบทของแต่ละประเทศ ซึ่งแต่ละประเทศมีแนวทางที่แตกต่างกันไป ดังนี้

- **สหราชอาณาจักร** มีระบบ Sandbox ที่ให้ความสำคัญกับการจัดการความเสี่ยงและออกใบรับรองให้แก่บริษัทที่เข้าร่วม ซึ่งทำให้การทดสอบมีประสิทธิภาพ และยังมี Global Financial Innovation Network (GFIN) ซึ่งช่วยส่งเสริมการพัฒนาวัตกรรมในระดับสากล
- **สิงคโปร์** มีแนวทางที่คล้ายกับสหราชอาณาจักร แต่เน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรกับธุรกิจ โดยมีการจัดการความเสี่ยงที่ชัดเจน และมุ่งเน้นการส่งเสริมธุรกิจ Startup ผ่านระบบ Sandbox
- **ญี่ปุ่น** มุ่งเน้นการทดสอบเทคโนโลยีใหม่ในบริบทของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงกับ Venture Capital พร้อมเชื่อมโยงกับการร่วมมือระหว่างภาคเอกชนและการสนับสนุนจากภาครัฐ
- **จีน** ระบบ Sandbox ในจีนเน้นการสนับสนุนการปฏิรูปกฎหมายในระดับท้องถิ่นและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ท้องถิ่นสามารถทดสอบการเปลี่ยนแปลงนโยบายได้อย่างยืดหยุ่น มีการใช้ระบบ "pioneering" ในการทดลองกฎระเบียบ ซึ่งเน้นการปฏิรูปกฎหมายในระดับท้องถิ่นและภูมิภาค เช่น Xiongan New Area ที่ถูกนำมาใช้ในการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ

3. ประเด็นปัญหาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- การสร้างแรงจูงใจเพื่อเพิ่มการเข้าร่วมใน Sandbox โดยเสนอทางเลือกที่หลากหลาย เช่น digital sandbox หรือ GFIN sandbox ระดับโลก และเสริมสร้างการประชาสัมพันธ์เชิงกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากผู้เข้าร่วมโครงการกับการเชื่อมโยงกับแหล่งทั้งภายในและภายนอกประเทศ
- การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น จะให้ได้จากตัวอย่างในประเทศญี่ปุ่นและจีน ที่มีการเน้นการสร้างความเป็นเจ้าของในท้องถิ่นผ่านการให้สิทธิ์ท้องถิ่นในการปฏิรูปกฎหมายและทดสอบนวัตกรรม
- กลยุทธ์การออกจาก Sandbox ควรมีกลไกการออกจาก Sandbox ที่เป็นธรรม เช่น การให้บริษัทสามารถประกาศยุติการดำเนินธุรกิจหรือส่งต่อลูกค้าไปยังบริษัทอื่นได้
- ความท้าทายในการบริหารความเสี่ยง การทำ Regulatory Sandbox ต้องมีการจัดการความเสี่ยงที่ชัดเจน โดยเฉพาะการปกป้องผู้บริโภคจากความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการทดลองใช้นวัตกรรมใหม่

หัวข้อที่ 6	การบรรยาย เรื่อง ข้อพิจารณาทางกฎหมายและกฎระเบียบในการนำ Sandbox มาใช้ (Legal and Regulatory Consideration in Sandbox Adoption)
	วิทยากร: Dr. Pornchai Wisuttisak อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประเทศไทย

สาระสำคัญจากการบรรยาย ดังนี้

1. กรอบกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางธุรกิจ

- กฎระเบียบและนโยบายต่าง ๆ มีบทบาทสำคัญในการกำกับธุรกิจ เช่น การจำกัดการเงิน การเก็บภาษี การสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ และการส่งเสริมนวัตกรรมในภาคธุรกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จเติบโตของธุรกิจ
- อย่างไรก็ตาม กฎหมายในหลายประเทศยังไม่สามารถตอบสนองต่อการพัฒนานวัตกรรมได้ทัน ซึ่งกฎหมายและกระบวนการกำกับดูแล **มักให้ความสำคัญกับความมั่นคงมากกว่าความยืดหยุ่น ทำให้เกิดการล่าช้า** ในการพิจารณา นโยบายใหม่ ๆ

2. อุปสรรคทางกฎหมายต่อผลผลิตภาพในภาคธุรกิจ

- **ความโปร่งใสและการบังคับใช้** กฎระเบียบที่มีการบังคับใช้แต่ขาดความโปร่งใส เป็นปัญหาในประเทศกำลังพัฒนา
- **กฎหมายแรงงานและทรัพย์สินทางปัญญา** มีกระบวนการลงทะเบียนและปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาที่ซับซ้อนและล่าช้า และกฎหมายแรงงานที่อาจสร้างอุปสรรคในการจ้างงานที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการรายงานทางการเงินและภาษี ยังเป็นอุปสรรคที่ทำให้ธุรกิจขนาดเล็กและผู้ประกอบการใหม่ประสบปัญหาในการขยายกิจการ
- **การออกใบอนุญาตที่ซับซ้อน** กระบวนการออกใบอนุญาตในหลายอุตสาหกรรมมักเป็นอุปสรรคต่อการเติบโตของธุรกิจ โดยต้องพึ่งพาการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ที่อาจนำไปสู่การทุจริตและใช้เวลานาน ทำให้เกิดความล่าช้าและความยุ่งยากในการดำเนินธุรกิจ

จะเห็นได้ว่า **กระบวนการแก้ไขอุปสรรคทางกฎหมายมีความจำเป็นอย่างยิ่ง** เช่น การปรับปรุงกระบวนการออกใบอนุญาตและกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาให้มีความรวดเร็วและโปร่งใสมากขึ้น จะช่วยเพิ่มผลผลิตภาพในภาคธุรกิจ และลดความเสี่ยงต่อการทุจริต

3. ตัวอย่างประเทศที่มีการใช้ Regulatory Sandbox

- **ประเทศไทย** Regulatory Sandbox ถูกนำมาใช้ในประเทศไทยผ่านหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย (BOT), คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (SEC), และสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (OIC) ซึ่งมุ่งเน้นการทดสอบเทคโนโลยีการเงินใหม่ ๆ เช่น การชำระเงินผ่าน QR Code การใช้ e-KYC (Electronic Know Your Customer) ในการยืนยันตัวตน และ peer-to-peer (P2P) lending เป็นต้น
- **มาเลเซีย** Sandbox ถูกใช้เพื่อทดสอบนวัตกรรมด้านการเงินดิจิทัล เช่น การพัฒนาเทคโนโลยี e-KYC ของธนาคารกลางมาเลเซีย (Bank Negara Malaysia) ที่มีการทดสอบการรับรองตัวตนดิจิทัลในการโอนเงินระหว่างประเทศผ่าน MoneyMatch (เป็นบริษัทที่ให้บริการด้านการโอนเงินข้ามประเทศผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ซึ่งเป็นหนึ่งในผู้เข้าร่วมโครงการ Regulatory Sandbox ของ Bank Negara Malaysia) เพื่อทำให้การโอนเงินระหว่างประเทศสะดวกและปลอดภัยมากขึ้น
- **สหรัฐอเมริกา** ได้เปิดตัว Global TradeTech Sandbox ในงาน World Economic Forum เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีในภาคการค้า และการทดสอบระบบการออกกฎหมายใหม่เพื่อสนับสนุนธุรกิจนวัตกรรม
- **สหภาพยุโรป** ใช้ Sandbox เพื่อปรับปรุงกฎหมายด้านความปลอดภัยของอาหารและพืชในภาคเกษตรกรรม เช่น การนำแหล่งโปรตีนจากแมลงมาใช้

หัวข้อที่ 7	การบรรยาย เรื่อง นโยบายสำหรับการทดลองใช้ Regulatory Sandbox (Policies for Regulatory Sandbox Experiments)
	วิทยากร: Anton Rizki จาก Center for Indonesian Policy Studies ประเทศอินโดนีเซีย

สาระสำคัญจากการบรรยาย ดังนี้

1. ความท้าทายในการดำเนินงาน Regulatory Sandbox

- การประสานงานระหว่างหน่วยงานกำกับดูแลที่ยากลำบากในกรณีที่เป็นการทดสอบข้ามภาคส่วน
- ความไม่ชัดเจนของผลลัพธ์และกลไกการออกจาก Sandbox
- ข้อจำกัดของทรัพยากรและบุคลากรที่เกี่ยวข้องภายในการสร้างการเปลี่ยนแปลงในการกำกับดูแลทางด้านกฎระเบียบ
- หน่วยงานกำกับดูแลมักมีอำนาจจำกัดในการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบอย่างมีนัยสำคัญ
- ปัญหาด้านการสร้างความเท่าเทียม Regulatory Sandbox มักเผชิญปัญหาในเรื่องการสร้างสนามแข่งขันที่เท่าเทียม เนื่องจากกฎระเบียบอาจยังไม่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงได้ทัน

2. เป้าหมายและแนวทางของ Regulatory Sandbox สามารถมุ่งเน้นไปได้สองแนวทาง คือ

- มุ่งเน้นที่นโยบาย (Policy-Focused) โดยเน้นประเมินกฎระเบียบ หรือปรับปรุงกฎระเบียบ หรือแก้ไขนโยบายที่ขัดขวางการพัฒนานวัตกรรม
- มุ่งเน้นที่นวัตกรรม (Innovation-Focused) โดยเน้นการส่งเสริมนวัตกรรมและทดสอบความเป็นไปได้ของผลิตภัณฑ์และโมเดลธุรกิจใหม่

3. การสร้างเงื่อนไขเพื่อให้ Regulatory Sandbox ประสบความสำเร็จ

เกณฑ์ความเหมาะสมในการเข้าร่วม ต้องกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจนในการคัดเลือกนวัตกรรมหรือธุรกิจที่เหมาะสมกับ Sandbox โดยยกตัวอย่างการใช้เกณฑ์ของ Indonesia's Financial Services Authority ที่กำหนดว่าเฉพาะนวัตกรรมที่มุ่งเน้นการพัฒนาภาคการเงินและมีศักยภาพในการสร้างมูลค่าเพิ่มเท่านั้นที่สามารถเข้าร่วมได้ การกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติที่ชัดเจนสำหรับผู้เข้าร่วมจะทำให้มั่นใจว่าการดำเนินงานมีความโปร่งใสและยุติธรรม

การบริหารและความร่วมมือ ต้องมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานที่กำกับดูแล Sandbox อย่างชัดเจน รวมถึงต้องมีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อรองรับโครงการ Sandbox ที่ครอบคลุมหลายภาคส่วน เช่น เทคโนโลยีทางการเงิน การสื่อสาร และบริการอื่น ๆ

กำหนดขั้นตอนการออกจาก Sandbox ควรมีการสื่อสารอย่างชัดเจนเกี่ยวกับขั้นตอนการออกจาก Sandbox และผลที่ตามมาหลังจากความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการที่ทดลอง เช่น ตัวอย่างจาก OJK ในอินโดนีเซีย ที่ออกเอกสารรับรองหลังจากผลิตภัณฑ์สำเร็จและให้ผู้เข้าร่วมยื่นขอใบอนุญาตการดำเนินธุรกิจภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยในช่วงระยะเวลาดังกล่าวสามารถดำเนินธุรกิจแบบจำกัดได้ กรณีเกิดความล้มเหลว ผู้เข้าร่วมต้องยุติกิจกรรมและปฏิบัติตามเงื่อนไขการออกจาก Sandbox รวมถึงชำระภาระผูกพันที่มีกับผู้บริโภคและคู่ค้า

4. ทางเลือกแทนการใช้ Sandbox

○ แนวทางแบบ Wait-and-See approach

หน่วยงานกำกับดูแลสามารถเฝ้าดูแนวโน้มนวัตกรรมก่อนที่จะเข้าแทรกแซง โดยให้โอกาสในการพัฒนานวัตกรรมโดยไม่ต้องถูกควบคุมมากเกินไป

○ แนวทาง Test-and-Learn approach

สร้างกรอบเฉพาะสำหรับแต่ละกรณีธุรกิจและอนุญาตให้ทดสอบในสภาพแวดล้อมจริง พร้อมการกำกับดูแลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5. แนวทางการกำกับดูแล (Three Approaches to Regulation) เป็นวิธีการในการจัดการและควบคุมกิจกรรมทางธุรกิจหรืออุตสาหกรรม โดยมีแนวทางหลักสามแบบที่สามารถเลือกใช้ตามความเหมาะสมของแต่ละบริบท ดังนี้

1) **แนวทางการควบคุมโดยรัฐ (State-Control Approach)** แนวทางนี้เน้นการที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐบาลมีอำนาจสูงสุดในการออกกฎระเบียบและบังคับใช้กฎหมาย ทุกกิจกรรมต้องผ่านการตรวจสอบและได้รับอนุญาตจากหน่วยงานของรัฐก่อนเริ่มดำเนินการ เป็นการกำกับดูแลอย่างเข้มงวดเพื่อป้องกันความเสี่ยงและรักษาความปลอดภัยในสังคม

2) **แนวทางการกำกับดูแลตนเอง (Self-Regulation Approach)** ในแนวทางนี้อุตสาหกรรมหรือองค์กรจะเป็นผู้รับผิดชอบในการตั้งกฎระเบียบและบังคับใช้มาตรฐานในการดำเนินงานของตนเอง โดยรัฐจะไม่เข้าไปแทรกแซงหรือควบคุมอย่างเข้มงวด เป็นการเปิดโอกาสให้อุตสาหกรรมปรับตัวได้รวดเร็วและพัฒนานวัตกรรมได้โดยไม่ถูกจำกัดด้วยขั้นตอนทางกฎหมายที่ซับซ้อน

3) **แนวทางการกำกับดูแลร่วมกัน (Co-Regulation Approach)** เป็นการประสานงานระหว่างรัฐและภาคเอกชนในการกำกับดูแลร่วมกัน โดยทั้งสองฝ่ายจะมีส่วนร่วมในการตั้งกฎระเบียบและการตรวจสอบการบังคับใช้ เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมและการรักษามาตรฐานความปลอดภัยและความเป็นธรรม

หัวข้อที่ 8	กิจกรรมกลุ่ม ทบทวนความเข้าใจ สรุป และอภิปราย (Recap and Discussions)
	วิทยากร: Dr. Pornchai Wisuttisak อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประเทศไทย Dr. HaeOk Choi นักวิจัยจาก Office of Innovation Law & Institutional Research ประเทศเกาหลีใต้ Anton Rizki จาก Center for Indonesian Policy Studies ประเทศอินโดนีเซีย

สาระสำคัญจากกิจกรรมการแบ่งกลุ่ม (Group Discussion) ดังนี้

1. การบรรยายเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่าง Regulatory Sandbox และ Regulatory Impact Assessment (RIA)

- **Regulatory Sandbox** เป็นกลไกที่ช่วยให้มีการยกเว้นหรือผ่อนคลายนโยบายระเบียบสำหรับเทคโนโลยีหรือบริการใหม่ ๆ ซึ่งส่งผลให้เกิดข้อมูลเชิงประจักษ์ที่มีประโยชน์สำหรับการประเมินผลกระทบด้านกฎระเบียบ (RIA)
- **RIA เป็นเครื่องมือประเมินผลกระทบเชิงเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของกฎระเบียบใหม่** ซึ่ง RIA ใช้ข้อมูลจาก Sandbox มาประเมินความเหมาะสมในการนำกฎระเบียบไปใช้ และปรับปรุงกฎระเบียบให้ดียิ่งขึ้น

2. การแบ่งกลุ่มและการอภิปราย

คำถามสำคัญที่แต่ละกลุ่มจะต้องพิจารณาและนำเสนอร่วมกันมี 4 ประเด็นคือ 1) บทบาทของรัฐบาลใน regulatory sandbox เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์อะไร? 2) อะไรคือความท้าทายในการใช้ regulatory sandbox เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์? 3) ประเทศต่าง ๆ ปรับกรอบกฎหมายอย่างไรเพื่อรองรับเทคโนโลยีใหม่ผ่าน regulatory sandbox? และ 4) เราจะแก้ไขปัญหาความท้าทายที่เกิดขึ้นได้อย่างไร?

สาระสำคัญจากการนำเสนอในกิจกรรมกลุ่ม

1) บทบาทของรัฐบาลใน Regulatory Sandbox รัฐบาลควรมีบทบาทเป็นผู้กำกับดูแลและสนับสนุนการดำเนินงานของ Regulatory Sandbox โดยเฉพาะในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น **การให้ข้อมูลและการสนับสนุน** รัฐบาลควรให้ข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับความสำคัญและวิธีการดำเนินงานของ Sandbox รวมถึงประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ **การเลือกสถาบันผู้กำกับดูแล** ควรมีการเลือกสถาบันที่มีศักยภาพสูง เช่น มหาวิทยาลัย สถาบันเฉพาะทางมาดำเนินงานดูแลโครงการที่เข้าร่วมใน Sandbox **การประสานงานและตรวจสอบ** รัฐบาลมีบทบาทเป็นผู้ประสานงานและตรวจสอบกิจกรรมภายใน Sandbox และต้องให้แนวทางที่ชัดเจนแก่กลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) ความท้าทายในการดำเนินงาน Regulatory Sandbox ความท้าทายหลัก ๆ มักเกี่ยวข้องกับ การขาดทรัพยากร การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และการขาดความชัดเจนในการกำหนดเป้าหมายและกลไกการออกจาก Sandbox รวมถึงโครงสร้างที่ซับซ้อน หน่วยงานรัฐบาลบางแห่งมีโครงสร้างที่ซับซ้อนและขาดความโปร่งใส การทำงานแยกส่วนหลายหน่วยงานมักทำงานแบบแยกส่วน ซึ่งทำให้ขาดการประสานงานที่ชัดเจน และหน่วยงานกำกับดูแลที่มีอำนาจซ้อนทับกัน ซึ่งอาจก่อให้เกิดความสับสนในการกำกับดูแล

3) การปรับตัวของกฎหมายในประเทศต่าง ๆ หลายประเทศ เช่น สิงคโปร์ ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร รวมถึงไทย ได้มีการปรับเปลี่ยนกฎหมายให้เอื้อต่อการทดสอบเทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยเฉพาะในภาคการเงิน (FinTech) และการคมนาคม ตัวอย่างจากประเทศสมาชิก APO เช่น หน่วยงานในอิหร่านมีปัญหาในการจัดการกับเทคโนโลยีใหม่และการเริ่มต้นธุรกิจ แต่ Regulatory Sandbox ได้ช่วยลดปัญหาเหล่านี้ หรือมาเลเซียได้ใช้ Regulatory Sandbox เพื่อประสานงานระหว่างหน่วยงานรัฐบาลและภาคเอกชน โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในการทดลองและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่

4) วิธีแก้ปัญหาคความท้าทาย ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน รวมถึงการสนับสนุนจากหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเป็นสิ่งสำคัญในการแก้ปัญหา นอกจากนี้การสร้างกลไกการออกจาก Sandbox ที่ชัดเจนก็เป็นสิ่งที่จำเป็น ตัวอย่างเช่น อิหร่าน มีการแก้ไขปัญหาโดยจำเป็นต้องมีหน่วยงานภายนอกที่มีความยืดหยุ่นเป็นผู้ดำเนินการ และต้องมีการรายงานความคืบหน้าให้กับรัฐบาลเป็นระยะ หรือประเทศสมาชิก APO อาจใช้แนวทางหรือการศึกษากรณีตัวอย่างจากประเทศที่ประสบความสำเร็จและนำเสนอแนวทางที่ดีมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประเทศของตน

หัวข้อที่ 9	การบรรยาย เรื่อง ประเด็นความยืดหยุ่นของกฎระเบียบและการส่งเสริมนวัตกรรม (Issues of Regulatory Flexibility and Innovation)
	วิทยากร: Dr. Florentin Blanc ผู้อำนวยการจาก Institute for Regulatory Innovation, Delivery and Effectiveness (IRIDE), European Public Law Organization

Dr. Florentin Blanc ได้เน้นประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความยืดหยุ่นของกฎระเบียบและการส่งเสริมนวัตกรรม โดยเฉพาะการเผชิญความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี จากการบรรยาย ดังนี้

1. อุปสรรคจากกฎระเบียบดั้งเดิม **“Regulatory legacy as a key barrier to innovation”**

กฎระเบียบดั้งเดิมที่มีมานานแล้วมักไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีหรือรองรับการพัฒนาวัตกรรมการใหม่ ๆ และมักมีขั้นตอนที่ซ้ำและขาดความยืดหยุ่น จึงเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้นวัตกรรมไม่สามารถเติบโตได้อย่างที่ควรจะเป็น ตัวอย่างเช่น การเปลี่ยนแปลงด้านพลังงานที่ต้องใช้เทคโนโลยีใหม่ เช่น พลังงานไฮโดรเจน แต่การอนุญาตและการตั้งกฎระเบียบที่ซับซ้อนทำให้การดำเนินงานล่าช้า กฎระเบียบมักมีการสนับสนุนเทคโนโลยีที่มีคาร์บอนสูง เช่น การใช้ถ่านหินและน้ำมัน มากกว่าพลังงานที่มีคาร์บอนต่ำ นอกจากนี้ การพัฒนาพลังงานนิวเคลียร์ยังต้องเผชิญกับกฎระเบียบที่ซับซ้อนและเข้มงวดมากกว่าการใช้พลังงานทดแทนอื่น ๆ

2. ความยืดหยุ่นในกฎระเบียบ (Agile Regulation)

การใช้กฎระเบียบแบบ Agile Regulation มุ่งเน้นการสร้าง ความยืดหยุ่นในการอนุมัตินวัตกรรมใหม่โดยไม่ต้องรอให้กฎหมายที่เกี่ยวข้องถูกพิจารณาและอนุมัติ ซึ่งจะช่วยเร่งการนำนวัตกรรมเข้าสู่ตลาดได้เร็วขึ้น การทดลองใน Sandbox เป็นส่วนหนึ่งของแนวทางนี้ โดยเปิดโอกาสให้เกิดการทดลองใช้นวัตกรรมในขอบเขตที่จำกัดและควบคุมได้ ซึ่งข้อมูลจากการทดลองสามารถนำมาใช้พัฒนากฎระเบียบใหม่ที่สอดคล้องกับนวัตกรรม หากผลการทดลองเป็นที่น่าพอใจ การออกกฎระเบียบใหม่จะเป็นไปอย่างรวดเร็วและสอดคล้องกับสถานการณ์ หากไม่สำเร็จสามารถหยุดการทดลองได้

3. กฎระเบียบที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ (Outcomes-based Rules)

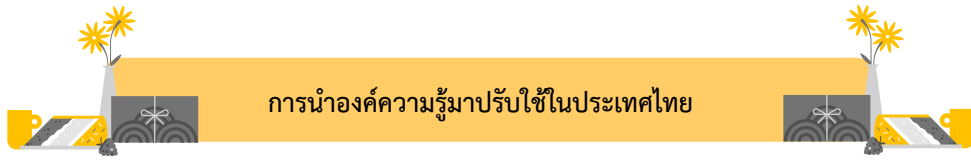
การกำกับดูแลแบบเน้นผลลัพธ์ หมายถึงการออกกฎระเบียบที่ไม่ได้กำหนดลักษณะหรือวิธีการอย่างละเอียด แต่กำหนดให้สินค้าและบริการต้องสามารถบรรลุผลที่กำหนดไว้ เช่น ความปลอดภัย การปกป้องสิ่งแวดล้อม ฯลฯ การใช้กฎระเบียบแบบนี้เปิดโอกาสให้นวัตกรรมเติบโตได้ดีขึ้น โดยให้ธุรกิจมีอิสระในการเลือกวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กฎหมายกำหนด **กฎระเบียบควรเน้นผลลัพธ์ (outcomes-based) มากกว่าการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะเจาะจง ซึ่งจะเอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ**

4. ความจำเป็นในการปรับปรุงกระบวนการออกกฎหมาย และการวิเคราะห์ความเสี่ยงในการนำนวัตกรรมมาใช้

- การพัฒนากฎหมายใหม่จะใช้เวลาเนื่องจากมีการมองถึงความเสี่ยงมากเกินไป ทำให้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ถูกชะลอในการนำมาใช้ **การเร่งรัดกระบวนการออกกฎหมายที่เน้นการประเมินทั้งประโยชน์และความเสี่ยงของเทคโนโลยีใหม่นั้นจำเป็นเพื่อให้ประเทศสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีได้เร็วขึ้น**
- **การประเมินความเสี่ยงควรมุ่งเน้นทั้งความเสี่ยงจากนวัตกรรมใหม่และความเสี่ยงจากเทคโนโลยีปัจจุบันที่นวัตกรรมใหม่จะมาแทนที่** เพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่มีเหตุผลและสมดุลระหว่างความเสี่ยงและประโยชน์ที่ได้จากนวัตกรรม

5. ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและภาคเอกชนมีความสำคัญต่อการสร้างระบบ

นิเวศนวัตกรรม เช่น การสนับสนุนทรัพย์สินทางปัญญา (IP) และการสร้างความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการนำงานวิจัยจากมหาวิทยาลัยมาใช้ในภาคธุรกิจ

การนำองค์ความรู้มาปรับใช้ในประเทศไทย

1. การนำแนวคิด Regulatory Sandbox มาใช้ในภาคส่วนต่าง ๆ

กลไก Regulatory Sandbox ควรถูกนำมาใช้ในหลายอุตสาหกรรมเพื่อสร้างพื้นที่สำหรับการทดสอบนวัตกรรมใหม่ในสภาพแวดล้อมที่ยืดหยุ่น โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น FinTech, HealthTech, AgriTech และ Smart Cities ซึ่ง Sandbox จะช่วยลดข้อจำกัดทางกฎหมายและช่วยให้นวัตกรรมสามารถเข้าตลาดได้เร็วขึ้น

2. การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน

การกำกับดูแลร่วมกัน (Co-Regulation Approach) เป็นแนวทางที่สามารถประยุกต์ใช้ได้ในประเทศไทย โดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการกำหนดกฎระเบียบที่ยืดหยุ่น เพื่อสนับสนุนการทดสอบเทคโนโลยีใหม่ ในขณะเดียวกันก็รักษามาตรฐานด้านความปลอดภัยและความโปร่งใส เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานมากที่สุด

3. การประเมินผลกระทบเชิงกฎระเบียบ (Regulatory Impact Assessment - RIA)

การใช้ RIA ในการประเมินผลกระทบของกฎระเบียบใหม่ที่เป็นผลลัพธ์เชิงประจักษ์จากการทดลองโครงการใน Regulatory Sandbox ก่อนออกกฎหมายจริง จะช่วยให้สามารถปรับปรุงกฎระเบียบให้เหมาะสมกับสถานการณ์และเอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้

4. การใช้แนวปฏิบัติแบบ Agile Regulation เพื่อส่งเสริมความยืดหยุ่นและการปรับตัว

การนำแนวคิด Agile Regulation มาใช้ในองค์กรหรือในภาครัฐของไทยจะช่วยให้การกำกับดูแลมีความยืดหยุ่นมากขึ้น โดยเน้นที่การทดสอบและการปรับปรุงกฎระเบียบตามผลลัพธ์ที่ได้จากการทดลองเทคโนโลยีใหม่ เช่น การทดสอบพลังงานสะอาด การใช้ AI ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับธุรกิจและการเพิ่มผลผลิต หรือเทคโนโลยีดิจิทัลในภาคการศึกษาและสาธารณสุข

5. การปรับกฎระเบียบที่เน้นผลลัพธ์ (Outcomes-based Regulation)

การเปลี่ยนแนวทางการกำกับดูแลจากการกำหนดขั้นตอนที่เข้มงวดไปสู่การเน้นผลลัพธ์เป็นสิ่งที่ควรพิจารณา ตัวอย่างเช่น การให้ผู้ประกอบการเลือกวิธีการที่เหมาะสมเพื่อไ้บรรลุเป้าหมายที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น ความปลอดภัย การปกป้องสิ่งแวดล้อม ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้นวัตกรรมเติบโตได้อย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องเผชิญกับข้อจำกัดที่ไม่จำเป็น

6. การสนับสนุนบริษัทขนาดเล็กและสตาร์ทอัพ

ประเทศไทยควรสร้างระบบสนับสนุนให้กับกลุ่มสตาร์ทอัพและธุรกิจขนาดเล็ก ผ่านการเข้าร่วมโครงการใน Regulatory Sandbox ในภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งการให้ทุนสนับสนุนและการช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย เพื่อให้สามารถแข่งขันกับบริษัทขนาดใหญ่ได้อย่างเท่าเทียม นอกจากนี้การลดข้อจำกัดทางกฎหมายสำหรับธุรกิจที่มีศักยภาพในการพัฒนานวัตกรรมควรเป็นหนึ่งในเป้าหมายหลัก

7. การจัดตั้ง Sandbox สำหรับเทคโนโลยีด้านสุขภาพ

ในประเทศไทย ควรมีการจัดตั้ง HealthTech Sandbox และกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเพื่อให้บริษัทที่พัฒนาเทคโนโลยีด้านสุขภาพสามารถทดสอบผลิตภัณฑ์หรือบริการใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การพัฒนาแอปพลิเคชันดูแลสุขภาพ การวินิจฉัยโรคผ่าน AI และการใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์อื่น ๆ ที่สามารถช่วยปรับปรุงระบบสุขภาพในประเทศไทยได้

8. การสนับสนุนทรัพยากรบุคคลและการลงทุนในนวัตกรรม

ประเทศไทยควรมีการลงทุนทางด้านทรัพยากรบุคคลที่มีทักษะในการวิเคราะห์และพัฒนาเทคโนโลยี ผ่านการศึกษาและการฝึกอบรม รวมถึงการสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา (R&D) ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมที่เกิดขึ้นใน Regulatory Sandbox เพื่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก

การนำแนวคิด Regulatory Sandbox มาใช้ในประเทศไทยจะช่วยสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมในหลากหลายภาคส่วน ทั้งการเงิน พลังงาน สุขภาพ และเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งจะช่วยเพิ่มศักยภาพของประเทศในการแข่งขันในตลาดโลก นอกจากนี้ การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการปรับปรุงกฎระเบียบให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีจะเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถเพิ่มผลผลิตให้กับประเทศไทย

2.1 ประโยชน์ที่ได้รับ

1) ประโยชน์ต่อตนเอง

จากองค์ความรู้ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการใช้กลไก Regulatory Sandbox เพื่อส่งเสริมนโยบายการเพิ่มผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ทำให้ผู้เขียนได้รับความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับแนวคิดและกลไกนี้ แม้ว่าก่อนหน้านี้ผู้เขียนจะไม่เคยมีพื้นฐานหรือประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้มาก่อน แต่การได้รับฟังการบรรยายรวมถึงการร่วมแลกเปลี่ยนแนวคิดกับเพื่อนสมาชิก APO จากหลากหลายประเทศ ทำให้ผู้เขียนเข้าใจว่ากฎระเบียบแบบยืดหยุ่นมีความสำคัญอย่างไรต่อการพัฒนานวัตกรรมและการเติบโตเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น การเปิดโอกาสให้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ถูกทดลองในสภาพแวดล้อมที่ควบคุมได้ ซึ่งช่วยลดความเสี่ยงและเพิ่มโอกาสในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ โดยไม่ต้องเผชิญกับข้อจำกัดทางกฎหมายที่เข้มงวดเกินไป

สิ่งที่ได้เรียนรู้อย่างยิ่งทำให้ผู้เขียนเห็นถึงบทบาทสำคัญของภาครัฐในการประสานงานและสนับสนุนการทดลองใน Sandbox เพื่อช่วยพัฒนานโยบายที่เหมาะสมกับนวัตกรรมที่เกิดขึ้น นอกจากนี้การศึกษาแนวทางปฏิบัติจากประเทศอื่น ๆ เช่น เกาหลีใต้และอินโดนีเซีย ยังช่วยให้ผู้เขียนเห็นภาพที่ชัดเจนขึ้นเกี่ยวกับวิธีการที่สามารถนำ กลไก Regulatory Sandbox ไปใช้ในบริบทที่หลากหลาย รวมถึงการจัดการกับความท้าทายที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการนี้

อย่างไรก็ดี โดยส่วนตัวผู้เขียนชอบในเรื่อง **แนวคิด Agile Regulation** และ **การประเมินผลกระทบเชิงกฎระเบียบ (Regulatory Impact Assessment)** เนื่องจากสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนโครงการหรือการกำหนดนโยบายด้านสุขภาพจิต เพื่อให้มั่นใจว่านโยบายเหล่านั้นส่งผลดีและสามารถปรับตัวได้ตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง โดยการขับเคลื่อนในภาคส่วนขนาดเล็กที่ปฏิบัติงานอยู่ก่อน หากเกิดผลดีก็จะนำไปขยายสู่ผลกระทบในเชิงกว้างในระบบสุขภาพ

2) ประโยชน์ต่อหน่วยงานต้นสังกัด: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

จากองค์ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกรมสุขภาพจิต หรือในระดับกระทรวงสาธารณสุขได้อย่างหลากหลาย เช่น ในแง่ของการส่งเสริมสุขภาพจิต การป้องกันปัญหาสุขภาพจิต และการบำบัดรักษา หรือการปรับปรุงระบบบริการสุขภาพจิต โดยใช้ Regulatory Sandbox เป็นเครื่องมือในออกแบบกระบวนการทดลองหรือพัฒนานวัตกรรมและการบริการใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพจิตในสภาพแวดล้อมที่มีการควบคุม เช่น การพัฒนาแอปพลิเคชันด้านสุขภาพจิต การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการให้คำปรึกษาหรือคัดกรองสุขภาพจิต การทดลองใน Sandbox จะช่วยลดความเสี่ยงในการนำนวัตกรรมใหม่มาใช้จริง และสามารถปรับปรุงบริการได้ตามข้อมูลที่ได้รับจากการทดลอง

ในด้านการป้องกันปัญหาสุขภาพจิตและการบำบัดรักษา Sandbox สามารถช่วยในการทดสอบแนวทางการบำบัดใหม่ ๆ หรือระบบการดูแลผู้ป่วยทางจิตในรูปแบบที่แตกต่าง เช่น การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในการประเมินสุขภาพจิต การจัดการข้อมูลผู้ป่วยที่จำเป็นต้องทำอย่างรัดกุม หรือการพัฒนาระบบเชื่อมต่อข้อมูลสุขภาพจิตในโรงพยาบาลต่าง ๆ การนำกลไกนี้มาใช้จะทำให้กรมสุขภาพจิตสามารถทดสอบและปรับปรุงวิธีการใหม่ ๆ ได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่ต้องรอการเปลี่ยนแปลงนโยบายทั้งหมด ทั้งยังสามารถใช้เป็นพื้นที่ในการเรียนรู้และปรับปรุงวิธีการบริการสุขภาพจิตอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ หน่วยงานในสังกัดสามารถนำ Regulatory Impact Assessment (RIA) มาใช้ในการประเมินผลกระทบของนโยบายและการทดลองต่าง ๆ เพื่อให้มั่นใจว่านโยบายหรือการดำเนินงานต่าง ๆ สามารถส่งผลเชิงบวกต่อประชาชนและผู้ป่วยได้จริง

3) ประโยชน์ต่อสายงานหรือสายวิชาชีพ: ด้านสาธารณสุข

- การส่งเสริมนวัตกรรมทางการแพทย์และสุขภาพจิต ความรู้เกี่ยวกับ Regulatory Sandbox สามารถใช้ในการพัฒนาและทดสอบนวัตกรรมใหม่ ๆ ในสายงานสาธารณสุข เช่น การใช้เทคโนโลยี AI ในการดูแลผู้ป่วย การตรวจวินิจฉัยโรค หรือการให้คำปรึกษาทางจิตเวชผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล
- การสร้างความร่วมมือในระดับองค์กร การนำแนวคิด Co-Regulation มาใช้ในสายวิชาชีพด้านสาธารณสุข จะช่วยสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐ ภาคเอกชน และองค์กรวิชาชีพในการพัฒนานโยบายและการทดลองนวัตกรรมด้านสุขภาพอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ
- การพัฒนากฎหมายและนโยบายที่รองรับการเปลี่ยนแปลง ความรู้ในการกำกับดูแลที่เน้นผลลัพธ์ (Outcomes-based Regulation) จะช่วยให้วิชาชีพสาธารณสุขสามารถพัฒนานโยบายและกฎหมายที่มีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์โลก และช่วยเพิ่มผลผลิตในแง่ของส่งเสริมการพัฒนาสุขภาพของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้ Sandbox ยังสามารถเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการส่งเสริมการศึกษาและการฝึกอบรมบุคลากรด้านสาธารณสุข ผ่านการพัฒนาหลักสูตรที่อิงกับนวัตกรรมในภาคปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยให้บุคลากรได้เรียนรู้และฝึกฝนในสภาพแวดล้อมที่จำลองสถานการณ์จริง ส่งผลให้เกิดความมั่นใจและความเชี่ยวชาญในการให้บริการสุขภาพจิตที่ทันสมัย

ทั้ง องค์ความรู้เกี่ยวกับ **Regulatory Sandbox** สามารถสร้าง **Impact** ที่สำคัญแก่วงการสาธารณสุขได้หลายประการ โดยเฉพาะในด้านนวัตกรรม การปรับปรุงระบบบริการ และการพัฒนานโยบายที่ตอบสนองต่อปัญหาสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนี้

1. เร่งกระบวนการนำนวัตกรรมมาใช้ในระบบสาธารณสุข การทดลองใน Sandbox ช่วยให้สามารถทดสอบนวัตกรรมด้านสุขภาพ เช่น เทคโนโลยีการตรวจวินิจฉัยโรค เครื่องมือทางการแพทย์ และระบบการดูแลสุขภาพทางไกล โดยไม่ต้องรอการอนุมัติจากกฎหมายเต็มรูปแบบ ทำให้สามารถตอบสนองต่อความท้าทายด้านสุขภาพได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ส่งเสริมการพัฒนากระบวนการสุขภาพที่ยืดหยุ่น การนำ Sandbox มาใช้ในวงการสาธารณสุขทำให้สามารถทดสอบระบบบริการสุขภาพที่เน้นผลลัพธ์ เช่น การปรับปรุงกระบวนการดูแลผู้ป่วย การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการติดตามสุขภาพ และการบำบัดรักษาเชิงนวัตกรรม ส่งผลให้ระบบบริการมีความยืดหยุ่นและปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้อย่างรวดเร็ว

3. สร้างมาตรฐานและนโยบายสุขภาพที่ตอบสนองต่อเทคโนโลยี กลไกนี้ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากการทดลองในสภาพแวดล้อมจริง ข้อมูลที่ได้จากการทดลองสามารถนำไปใช้ปรับปรุงกฎระเบียบและนโยบายสาธารณสุขให้เหมาะสมกับเทคโนโลยีและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ทำให้วงการสาธารณสุขสามารถตอบสนองต่อความท้าทายด้านสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2.2 การขยายผลจากการเข้าร่วมโครงการ

2.2.1. กิจกรรมการขยายผลที่ได้ดำเนินการภายในระยะเวลา 60 วันนับจากวันสุดท้ายของโครงการ

1) การบรรยายแบบไม่เป็นทางการ (Informal meeting) ให้กับระดับหัวหน้างานและทีมผู้ปฏิบัติงานในสำนักส่งเสริมความรอบรู้สุขภาพจิต ได้ร่วมเรียนรู้และทำความเข้าใจไปด้วยกันโดยเนื้อหาครอบคลุมถึงการนำกลไก Regulatory Sandbox มาใช้ในงานส่งเสริมสุขภาพจิตและพัฒนาระบบบริการ นอกจากนี้ยังมีการอภิปรายเกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้ Sandbox ในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพจิต และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในส่วนที่จะสามารถต่อยอดในงานสุขภาพจิตได้ภายใต้แผนปฏิบัติการของกรมสุขภาพจิต

- เป้าหมาย: เพื่อให้ทีมงานเข้าใจถึงแนวคิดและหลักการพื้นฐานของ Regulatory Sandbox รวมถึงประโยชน์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานที่เกี่ยวข้องได้

2) การจัดเตรียมบทความสรุปความรู้เกี่ยวกับ Regulatory Sandbox และวิธีการนำไปประยุกต์ใช้ในงานสุขภาพจิต โดยแบ่งเป็น บทสรุปผู้บริหาร (Executive summary) เพื่อนำเข้าที่ประชุมกรมสุขภาพจิตในช่วงต้นปีงบประมาณ 2568 (ต.ค. - พ.ย. 67) และ บทความที่จะดำเนินการลงในวารสารสุขภาพจิต ในรูปแบบบทความปริทัศน์ (review article) โดยเน้นการอธิบายประโยชน์ ความท้าทาย ความสำคัญ และกรณีการศึกษาในการประยุกต์ใช้ Regulatory Sandbox ในการปรับปรุงระบบบริการสุขภาพจิต

- เป้าหมาย: เพื่อเผยแพร่ความรู้และกระตุ้นให้หน่วยงานภายในกรมสุขภาพจิตตระหนักถึงความสำคัญของการใช้กลไก Regulatory Sandbox ในการพัฒนางานสุขภาพจิต

2.2.2 กิจกรรมการขยายผลที่จะดำเนินการภายใน 6 เดือนหลังเข้าร่วมโครงการ

เป้าหมายสูงสุด (Ultimate Gole): การเพิ่มผลิตภาพในงานความรอบรู้ด้านสุขภาพจิต (Mental Health Literacy) ด้วยกลไก Regulatory Sandbox และ Business model โดยเน้นการสร้างคุณค่าและคุณภาพในระบบการให้บริการแก่ประชาชน

1) จัดกิจกรรมบรรยายพิเศษ ในลักษณะ Journal Club เกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากโครงการ Workshop on the Regulatory Sandbox Mechanism for Productivity Policies ให้กับผู้ปฏิบัติและเครือข่ายในและนอกสังกัดกรมสุขภาพจิตรวมถึงประชาชนที่สนใจได้ร่วมรับฟัง โดยเนื้อหาครอบคลุมถึงการนำกลไก Regulatory Sandbox มาใช้ในงานส่งเสริมสุขภาพจิตและพัฒนาระบบบริการ และแนวทางการประยุกต์ใช้ในการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดจัดในช่วงไตรมาสที่ 1 ของปีงบประมาณ 2568

2) การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ให้กับบุคลากรในหน่วยงาน รวมถึงเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ที่ได้รับการคัดเลือกมาร่วมออกแบบ พัฒนา และวางแผนประยุกต์ใช้กลไก Regulatory Sandbox เพื่อเพิ่มผลิตภาพในการให้บริการทางสุขภาพจิตที่ครอบคลุมทั้งงานส่งเสริมสุขภาพจิต ป้องกันปัญหาสุขภาพจิต และบำบัดรักษาฟื้นฟูสุขภาพจิต โดยเน้นการพัฒนาและทดสอบนวัตกรรมที่เกี่ยวกับสุขภาพจิต อาจเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในเรื่องนี้มาร่วมให้ความรู้และให้คำแนะนำ โดยกำหนดจัดในช่วงไตรมาสที่ 1 หรือ 2 ของปีงบประมาณ 2568 ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และความพร้อม

3) การจัดทำคู่มือการใช้ Regulatory Sandbox ในการพัฒนางานสุขภาพจิต วางแผนจัดทำคู่มือการใช้ Regulatory Sandbox สำหรับบุคลากรในกรมสุขภาพจิตในรูปแบบ E-book โดยคู่มือจะครอบคลุมถึงแนวทางการใช้ในการทดลองและพัฒนานวัตกรรมด้านสุขภาพจิต รวมถึงตัวอย่างการนำไปใช้จริงสำหรับแต่ละประเภทของหน่วยงาน เพื่อให้เกิดการพัฒนางานสุขภาพจิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดจัดในช่วงไตรมาสที่ 1 ของปีงบประมาณ 2568

4) โครงการทดลองใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพจิต (Pilot Project) โดยเริ่มต้นจาก **โครงการการณรงค์เสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพจิตผ่านสื่อดิจิทัล** ทดลองใช้สื่อดิจิทัลในการจัดทำแคมเปญรณรงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจด้านสุขภาพจิต โดยใช้แนวทางของ Regulatory Sandbox ในการทดลองเนื้อหา รูปแบบ และวิธีการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการทดสอบการมีส่วนร่วมของประชาชน การวัดผลความเข้าใจในข้อมูล และการปรับเปลี่ยนเนื้อหาตามความต้องการของผู้ใช้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพิ่มช่องทางการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพจิตในวงกว้าง ปรับปรุงความเข้าใจของประชาชน และสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพจิต โดยขณะนี้อยู่ระหว่างการปรึกษาคู่ค้ากับหัวหน้างานเพื่อหาแหล่งทุนสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก รวมถึงวางแผนประสานความร่วมมือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนอกสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อร่วมวางแผนการดำเนินโครงการ

